

L. BUDDÉ

15/4 1836—24/8 1902

DER ER i Øjeblikket faa Mænd i Danmark, hvis Død vil vække saa almen Deltagelse som Buddes. Som næppe nogen anden var han kendt Landet over, ikke blot af Navn eller gennem sine litterære Arbejder, men personlig kendt — en saadan Mængde Mennesker var han kommen i Berøring med. Og det var en af Egenskaberne ved hans Personlighed, at den vandt umiddelbart, den samlede sig Venner — og var vist næppe i Stand til at forskaffe sig Fjender; den var af denne tillidsfulde, uselviske Imødekommen, der udstråler medfølelse og ligesom overvinder alle Vanskeligheder med et Smil af vemodig Erfaring.

En stor Børneopdrager er nødvendigvis en stor Sangviniker. Al Opdragelse bunder i Troen paa, at de menneskelige Sider, der kaldes gode, kan udvikles under hensigtsmæssig Paavirkning, og at de, der kaldes onde, kan hæmmes og trænges visnende tilbage. Der skal det sangvinske Temperaments fortrøstningsfulde Taalmodighed til.

Det var Buddes Styrke, at han dybere end de fleste af sin Samtid saa Lys i den menneskelige Natur, hvor mange vilde have fundet Mørke. Han havde den retsindige Letsindighed altid at gaa ud fra, at der i ethvert Barn, selv det mest forhærdede, var god Bund at bygge paa, naar man blot kunde naa ned til den — og at tro paa, at der kunde naas ned til den. Deraf kom hans ejendommelige Evner som Opdrager, og deraf ogsaa hans Magt over Børnene. Skønt han aldrig straffede korporligt og forbød sine Medarbejdere det, var dog den værste Straf, Drengene kunde blive tildelt, den: at blive anklaget for Budde. Der var intet, de frygtede, som hans Sorg over, hvad de havde forbrudt.

Forstander Budde var som Pædagog Elev af Anders Stephansen. Den filantropiske Tradition, som Stephansen grundede paa Holsteinsminde, som fortsattes der af Chr. Nielsen og senere af Budde, er død med ham. Disse tre Mænds hinanden fortsættende Gerning i Opdragelsen af forsømte Børn hører sammen; den ene har bygget paa den andens Arbejde og paa samme Sted. Men Budde er den, som har

paavirket det største Antal Børn, og hvis Navn som Opdrager har vundet den videste Anerkendelse.

Til denne udelte Anseelse har ogsaa hans Digtning bidraget. Den var i karakteristisk Overensstemmelse med hans Personlighed, bares af det samme Lyse, lune Syn paa Livet, der ser udenom Vanskeligheder og Bekymringer for følsomt at fremdrage, hvad der er mildt og inderligt. En Digtning, der søger Forsoning; der vil afdværg Virkelighedens bitre Angreb ved at skabe en anden Virkelighed, hvor alt er Fred; der tilslører i barnlig Harmoni, hvad der er uharmonisk skarpt og skurrende. Det er overvejende Smaahistorier, af hvilke de fleste handler om Børn og er fortalte i et Sprog, der har sin Rod i H. C. Andersens Eventyr, men sin originale Farve fra selve Barnesproget; Historier, som har funden stor Udbredelse og rimeligvis vil blive læst længe endnu. Betydeligst er Budde dog i et Par større Fortællinger »En Historie fra fattige Steder« og »Dødens Gudsøn«.

Nogen dybere Indflydelse har Buddes Digtning ikke haft, og det er ikke den, der vil bevare hans Navn længst. Det er som den store Børneopdrager og humane Personlighed, at han vil leve, som den højt kultiverede Bærer af en Virksomhed, der altfor ofte overlades til primitivt udviklede, aandeligt unyndige Mænd.

Leopold Budde blev født i Holbæk, hvor Faderen var Kateket, men han voksede op i Børglum Præstegaard i Vestjylland, en Egn, til hvilken flere af hans Fortællinger er henlagt. 1854 blev han Student fra Randers Latinskole og kom derefter til København for at studere Matematik. Under et Ophold paa Kronborg som Officersaspirant kom han 1860 i Berøring med Chr. Nielsen, der førte ham sammen med Stephansen. Budde blev ikke Officer, men han fulgte med Nielsen til Holsteinsminde og blev ansat ved Hindholm Højskole som Lærer bl. a. i Regning, en Stilling, han udfyldte i otte Aar, samtidig med at han fortsatte sit eget Studium, saaledes at han kunde tage Magisterkonferens i 1867.

Et Par Aar efter blev han gift med Stephansens Plejedatter, Mathilde Schilling, og samme Aar tog han til Karise som Forstander for den nyoprettede Højskole der. Hans Virksomhed som Højskoleforstander varede dog kun faa Aar, 1875 ansattes han som Overlærer paa Jægerspris, hvor han forberedte sig til den Gerning, der skulde blive hans egentlige Opgave.

Efter Stephansens Død i 1870 ledede Chr. Nielsen samtidig Hindholm og Holsteinsminde, men da Arbejdet tilsidst oversteg hans Kræfter, og han tillige havde faaet Opdragelsesanstalten bedre økonomisk betrygget, end den nogensinde havde været, valgte han i 1879 at række sig tilbage fra denne og udsaa Budde til sin Efterfølger. Budde modtog hans Opfordring og flyttede ind paa Holsteinsminde i Foraaret 79. Hans Gerning siden da vil være »Ill. Tid.«s Læsere bekendt fra en tidligere Artikel. Her skal kun tilføjes, at han forlod Holsteinsminde 1897, efter et Brud med Institutets Patron, Grev Holstein-Holsteinborg, hvorefter han, med levende Støtte fra mange Sider, paa Himmelbjærgøret oprettede en ny Anstalt, Himmelbjærgøret, der allerede efter et Par Aars Forløb oversteg alle andre Opdragelsesanstalter med Hensyn til Antallet af Børn, medens Holsteinsminde i Modsætning til tidligere

Tider, sank tilbage i en ret ubemærket Tilværelse. Budde døde paa Himmelbjærgøret, men Erindringen om ham vil vedblive at knytte hans Navn til Holsteinsminde, hvor han modtog sine stærkeste Impulser, og hvor han udfoldede sin største Kraft.

L. C. NIELSEN

BUDDÉ OG HANS HUSTRU I HJEMMET